

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмī ба диссертсияи Бобоева Шоиста Ҳакимовна дар мавзуи “Методикаи истифодаи технологияҳои мусоиди иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикии донишгоҳҳои омӯзгорӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D010700 - Санъати тасвирӣ ва нақшакашӣ

Асри XXI, асри рушди босуръати технологияи иттилоотӣ-иртиботӣ ва иттилоотонӣ буда, истифодаи он дар муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ омили асосии рушди соҳаи маорифи ҷумҳурӣ мегардад. Аз ин лиҳоз мавқеъ ва аҳамияти технологияи иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълим хеле муҳим буда, дар ин робита давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба истифода ва рушди технологияи иттилоотӣ-иртиботӣ як қатор санадҳои меъёри ҳукуқиро ба тавсив расонидааст, ки фаъолияти ҳамаҷонибаи онро ба танзим медарорад.

Раванди иттилоотонии маориф яке аз самтҳои афзалиятноки иттилоотонии ҷамъияти мусоид мебошад. Иттилоотонӣ дар соҳаи маориф бо ҷорӣ намудани воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ - иртиботӣ ба соҳаҳои предметӣ, ба фаъолияти қасбии омӯзгорон ва ташкили идоракунии раванди таълиму тарбия якҷоя давом мекунад.

Алҳол аксари омӯзгорон ба масъалаҳои истифодаи воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ - иртиботӣ дар раванди таълим мароқ зохир мекунанд. Техникаю технологияҳое, ки баъди пайдоиши китобчопкунӣ инкишоф ёфтанд, ба низоми маориф таъсири маҳсус нарасонида, ғайричашмдошт ба расонидани таъсир ба технологияҳои педагогӣ шурӯъ намуданд, шаклу методҳои таълимиро на ҳамеҷа муносабу мувофиқ дигаргун соҳтанд. Истифодаи имкониятҳои технологияҳои мазкур боиси тағйирёбии методикаҳои анъанавии таълими ҳамаи фанҳо, ворид соҳтани ислоҳот ба назарияю амалияи педагогӣ, ҷустуҷӯи амсилаҳои нави таҳсилот гардианд.

Омӯзгори мусоир на танҳо ҳаҷми дониши барои фаъолияти касбӣ зарурӣ дошта бошад, балки онро дар фаъолияти таълимӣ эҷодкорона мавриди истифода қарор дода тавонад, аз ҷумла аз ӯҳдаи муайян кардани мақсади фаъолияти маърифатӣ барояд, роҳҳои мувофиқи амалигардонии мақсадҳои ба миён гузоштаро ёфта тавонад, манбаъҳои гуногуни иттилоотиро истифода бурда тавонад, иттилооти заруриро кофтаю ёфта ва натиҷаҳои ба дастомадаро арзёбӣ карда тавонад, фаъолияташро ташкил карда тавонад, бо таълимгирандагон ҳамкорӣ кунад.

Муаммои методикаи истифодаи воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ дар донишгоҳҳои омодакунандаи қадрҳои омӯзгорӣ мубрам маҳсуб ёфта, натиҷаҳои диссертатсия ба рушди фанҳои графикӣ дар муассисаҳои олий ва муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ мусоидат мекунад. Бо ин васила заминаи тайёрии графикӣ насли оянда барои омода намудани қадрҳои баланихтисос таъмин мегардад.

Бобоева Ш.Х. диссертатсияи худро дар ҳаҷми ду бобу шаш параграф таҳлилу талқин намуда, дар муқаддимаи он мубрамӣ ва зарурати баргузории таҳқиқот аз рӯи мавзӯъ, дараҷаи азҳудшудаи масъалаи илмӣ ва заминаҳои назариявию методологии таҳқиқот пешниҳод карда шуда, дар қисми тавсифи умумии таҳқиқот ҳадаф, объект, мавзӯъ, масъалаҳо, соҳа, марҳилаҳо, пойгоҳи асосии иттилоотӣ ва озмоиши таҳқиқот, эътиомнокии натиҷаҳои диссертационӣ, навғониҳои илмӣ, аҳамияти назарӣ ва амалии таҳқиқот, нуктаҳои ҳимояшаванда, саҳми шаҳсии довталаб, таъйиди диссертатсия ва иттилоот оид ба истифодаи натиҷаҳои он, интишори натиҷаҳо, соҳтор ва ҳаҷми диссертатсияро комилан дуруст баён кардааст.

Боби якуми диссертатсия «Асосҳои назарии таълими фанҳои графикӣ бо истифодаи технологияҳои мусоирни иттилоотӣ – иртиботӣ дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ» ном дошта, аз се параграф иборат аст. Дар он масъалаҳои мавқеи иттилоот дар ҷаҳони мусоир: тамоюл ва муносибатҳои умумӣ ба омӯзишу истифодаи самарабахш, вазъи имрӯзаи таълими фанҳои

графикӣ ва тамоюли инкишофи он дар муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ, аҳамияти воситаҳои муосири технологияҳои иттилоотӣ - иртиботӣ ва таъминоти барномавӣ дар таълими фанҳои графикӣ мавриди омӯзиш, таҳлил ва баррасӣ қарор гирифтааст.

Боби дуюми диссертатсия “Таҷрибаи озмоиши методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ” ном дошта, аз се параграф иборат аст. дар он оид ба воситаҳои аудиобасарӣ ва имкониятҳои он дар таҳияи рӯнамоҳои маълумоти хусусияти графикидошта, методикаи ташкили дарси нақшакашии компүтерӣ ва принципҳои дидактикаи таҳияи маҷмӯи воситаҳои таълимӣ-методӣ маълумотҳои таҳқиқот табақабандӣ шуда, натиҷаҳои кори таҷрибаи озмоиши ва татбиқи методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанни нақшакашии донишгоҳҳои омӯзгорӣ пешниҳод гардидааст.

Навғонии илмии таҳқиқот анҷомдодаи довталаби дараҷаи илмӣ дар он зоҳир мегардад, ки аз ҷониби тадқиқотчӣ методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ коркард шуда, бо воситаи санчиши озмоиши аз ҷиҳати илмӣ таҳия ва асоснок карда шудааст;

- Зарурат ва имкониятҳои истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ муайян гардидааст;
- Бори аввал дастури таълимӣ -методӣ оид ба омӯзиши барномаи графикии AutoCAD барои донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ба нашр расонида шудааст.
- Тавсияҳои назариявӣ ва амалӣ доир ба методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ пешниҳод шудаанд.
- Амсилаи методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ таҳия гардидааст.

- Зарурат ва ба мақсад мувофиқ будани истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар таълими фанҳои геометрияи тасвирий ва нақшакашӣ сабит карда шудааст;
- бо назардошти хусусиятҳои графикӣ, муаррифии фанни геометрияи тасвирий тариқи унсурҳои аниматсионӣ ва риояи пайдарҳамии тасвири нақшаҳо тартиб дода шудааст;
- Тариқи тачрибаи озмоишӣ муайян карда шудааст, ки истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар ҷараёни таълим самарнок гардидани донишазхудкуни донишҷӯён таъсири мусбат мерасонад.

Нуктаҳои ҳимояшавандай диссертатсияро арзёбии вазъи ҳозираи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар донишгоҳҳои омӯзгории Тоҷикистон, дастури таълимӣ - методии нақшакашӣ тавассустӣ барномаи AutoCAD, амсилаи методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ дар донишгоҳҳои омӯзгории Ҷумҳурии Тоҷикистон, имкониятҳои татбиқи методии воситаҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ, методикаи истифодаи воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ ва самаранокии дастурҳои омӯзишии таҳиягардида дар асоси натиҷаи тачрибаи озмоиши педагогӣ дар раванди таълим ташкил медиҳанд.

Хулосаву натиҷагириҳо ва тавсияҳои амалии муҳакқиқ дар диссертатсия дуруст баён шуда, қисме аз онҳо ҷолиби таваҷҷуҳ мебошанд, ки чунинанд:

1. Дар натиҷаи таҳқиқот тасдиқ карда шудааст, ки истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълим воситаи баланд бардоштани сатҳи донишу малака мебошад.
2. Ҳангоми таҳлили адабиёти дарсӣ оид ба геометрияи тасвирий ва нақшакашӣ аз лиҳози назари илмӣ, педагогӣ ва психологӣ чунин омилҳо ошкор карда шудааст: а) ҳаҷми аксар китобҳои дарсии фанҳои графикиро 40-50% нақшаҳо ташкил медиҳанд ва нақшаҳои пешниҳодшуда ба таври муфассал шарҳ дода нашудаанд, ки барои азхудкуни мустақилонаи

денишчӯён мушкил мебошад; б) масъалаҳо ва ҳалли онҳо дар китобҳои дарсии геометрияи тасвирий ва нақшакашӣ дар як сурат ва бо ранги яхелаи сиёҳ пешниҳод шудааст, ки ба денишчӯён дар омӯзиши мустақилонаи мавзӯъҳо мушкилиҳо ба миён меоранд; в) чопи ранга ва тасвирии масъалаҳои сершумори геометрияи тасвирий ва нақшакашӣ, пайдарпайии тасвири он дар китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимӣ, ба самарабахш гардидан раванди таълим ва афзудани шавку таваҷҷуҳи денишчӯён нисбат ба фанҳои графикий мусоидат мекунад.

3. Методҳои муосири таълим, афзалиятҳо, нуқсонҳо ва нақши онҳо дар ташаккули дениш ва маҳорати денишчӯён шарҳ дода шудааст.

4. Талаботи зерини дидактикӣ ба воситаҳои иттилоотӣ-иртиботӣ оид ба нақшакашӣ таҳия карда шудаанд: а) зарурати омӯзиши нақшакашии компьютерӣ дар денишгоҳҳои омӯзгорӣ асоснок карда шудааст; б) методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ таҳия карда шудааст; в) истифодаи барномаи графикии Автокад бо методикаи қадам ба қадам пешниҳод гардидааст; г) муаррифии фанҳои графикӣ (геометрияи тасвирий ва нақшакашӣ) таҳия карда шудааст.

5. Дастури таълимӣ-методии “Нақшакашӣ тавассути барномаи AutoCAD” барои ҳалли масъалаҳои нақшакашӣ дар асоси талаботи нави дидактикӣ таҳия карда шуда, барои таълими фанни нақшакашӣ дар Муасисаи давлатии таълимии “Денишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б.Ғафуров” ва Денишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ истифода карда шудаанд, ки натиҷаи мусбат додааст.

Ҳамчунин, муаллифи диссертатсия тавсия медиҳад, ки дар денишгоҳҳои омӯзгорӣ, ки ихтисосҳои “Санъати тасвирий, нақшакашӣ. Технология”, “Санъати тасвирий ва нақшакашӣ. Ҳунарҳои бадеии ҳалқӣ” ва “Дизайн (графикӣ)” ва ғайра амал мекунанд, фанни “Нақшакашии компьютерӣ (AutoCAD)” ҷорӣ карда шавад. Дар раванди татбиқи фанни “Нақшакашии компьютерӣ (AutoCAD)” аз барномаи корӣ (силлабус) ва маҷмӯаи тестҳо, ки дар қисми замимаи диссертатсия таҳия гардидаанд,

истифода бурда шавад. Дар мавриди таҳияи муаррифиҳои фанҳои геометрияи тасвирий ва нақшакашӣ тариқи барномаи MS PowerPoint ба хусусиятҳои графикии предмети таълимӣ эътибори ҷиддӣ дода шуда, пайдарпайии ичроиши нақша дар муаррифиҳо бо услуби қадам ба қадам роҳандозӣ карда шавад, самаранокии таълим афзун мегардад.

Дар баробари муваффақиятҳои зиёд дар диссертатсия баъзе эродҳо ва нуктаҳои баҳсталаб низ ба назар мерасанд, ки чунинанд:

1. Муҳақиқ дар рафти таҳқиқот аз методҳои назариявӣ ва амалии педагогӣ ба монанди: анкета, инноватсионӣ, мултимедӣ, намоишҳои амсаласозӣ, мушоҳидаи педагогӣ, озмоиши педагогӣ хеле моҳирона истифода бурдааст. Аммо хуб мешуд, ки дар қатори онҳо аз методҳои интерактивии таълим бо донишҷӯёну омӯзгорон доир ба истифодай технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ истифода мебурд.

2. Дар диссертатсия дар радифи истифодай барномаи AutoCAD, ҳамчунин, доир ба асосҳои методии таълими барномаҳои мусоири графикии ArchiCAD, Компас ва 3D MAX низ таҳқиқот анҷом меёфт, муҳтавои доираи истифодай он бо ҳам ғанӣ мегардид.

3. Дар диссертатсия ва автореферат баъзе хатоҳои имлой дида мешавад.

Эродҳои овардашуда албатта ба арзиши волои назариявию амалии диссертатсия таъсире надоранд.

Мазмуну мундариҷаи диссертатсия фарогири соҳаи назария ва методикаи омӯзиш буда, ба шиносномаи ихтисоси 6D010700 – Санъати тасвирий ва нақшакашӣ пурра мутобиқат мекунад.

Мазмуну муҳтавои диссертатсия бо автореферат, ки ба забонҳои давлатӣ (тоҷикӣ) ва русӣ таълиф гардидаанд, мувоғикати комил дорад. Муҳтавои асосӣ ва натиҷаҳои кори диссертационӣ дар 27 мақолаю фишурдаҳои муаллиф, дастурҳои таълимӣ ва китоби дарсӣ, аз ҷумла панҷ мақолаи дар маҷаллаҳои аз ҷониби КОА-и назди Президенти ҶТ таъйидшуда чоп гардида, инчунин дар як қатор маърӯзаҳо дар конференсияҳои

байнамилалӣ ва ҷумҳурияйӣ муҳокима гардидаанд, ки инъикоскунандай моҳияти диссертатсия мебошанд.

Диссертатсияи Бобоева Шоиста Ҳакимовна дар мавзӯи “Методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикии донишгоҳҳои омӯзгорӣ” таҳқиқоти илмӣ-тахассусии анҷомёфта ҳисобида шуда, аз рӯи ҳаҷм, арзиши назарӣ ва амалӣ ҷавобгӯ ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аст ва муаллифи он сазовори соҳиб шудан ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D010700 - Санъати тасвирий ва нақшакашӣ мебошад.

Муқаризи расмӣ:

доктори илмҳои педагогӣ, профессори

кафедраи риёзиёт ва низоми иттилоотӣ дар иқтисодиёти

Донишкадаи сайёҳӣ, соҳибкорӣ ва хизмат

Мирзоев Абдулазиз

Раҷабовиҷ

Суроға:

734025, Душанбе, к. Борбад, 48/5.

Тел: 918636113; E-mail: aziz69@mail.ru

Имзои А.Р. Мирзоевро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои маҳсуси

Донишкадаи сайёҳӣ, соҳибкорӣ ва хизмат

Чураев Ш.Н.

“26” октябри соли 2020.